

Inleiding

Deze voortgangsrapportage geeft een verslag van de werkzaamheden in het jaar 2015 van deputaten kerkelijke eenheid, benoemd door de Generale Synode van Ede 2014.

Samenstelling van het deputaatschap

De Generale Synode Ede 2014 benoemde de volgende deputaten:

ds. A. de Braak, ds. J.M. Burger, ds. T. Dijkema, mevr. H.M. Hamelink, A.G. Hoogerduijn, N.M. Kramer, ds. D.W.L. Krol, ds. J. Luiten, ds. H.J. Messelink, ds. R. Prins, ds. R.J. Vreugdenhil, ds. J. Wesseling, O. Westra, ds. A.J. van Zuijlekom

Werkwijze

Het deputaatschap heeft de taken die de synode heeft gegeven verdeeld over vier secties:

- Sectie 1 voert de samensprekingen met de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) en onderhoudt het contact met de Hersteld Hervormde Kerk (HHK).
- Sectie 2 onderhoudt het contact met de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK).
- Sectie 3 behartigt het contact met het Contactorgaan voor de Gereformeerde Gezindte (COGG), de Protestantse Kerk Nederland, de Raad van Kerken (RvK) en de zaken m.b.t. de Nationale Synode / Protestants Forum (NS).
- Sectie 4 draagt zorg voor de contacten met de plaatselijke kerken en de algemene taken.

De secties bereiden te nemen besluiten voor en voeren genomen besluiten uit.

De besluitvorming vindt plaats in de vergaderingen van het voltallige deputaatschap.

Als voorzitter fungeert ds. H.J. Messelink, als secretaris ds. J. Luiten.

Samenstelling van de secties

Sectie 1, contact met CGK en HHK

ds. A. de Braak, ds. T. Dijkema, A.G. Hoogerduijn, ds. D.W.L. Krol (voorzitter), ds. R. Prins, ds. R.J. Vreugdenhil.

Sectie 2, contact met NGK

ds. J.M. Burger, mevr. H.M. Hamelink, N.M. Kramer, ds. H.J. Messelink (voorzitter), ds. J. Wesseling, O. Westra, ds. A.J. van Zuijlekom.

Sectie 3, contact met COGG, PKN, RvK, NS en overige

ds. A. de Braak, mevr. H.M. Hamelink, A.G. Hoogerduijn, ds. D.W.L. Krol, ds. H.J. Messelink, ds. A.J. van Zuijlekom (voorzitter).

Oud-deputaat ds. A.J. Minnema vertegenwoordigt de GKv in het moderamen van het COGG.

Sectie 4, contact met plaatselijke kerken; algemene zaken

ds. T. Dijkema (voorzitter), N.M. Kramer, ds. J. Luiten, ds. R. Prins, ds. R.J. Vreugdenhil, O. Westra.
ds. T. Dijkema en ds. R.J. Vreugdenhil vertegenwoordigen DKE in het DeputatenOverleg Eenheid (DOE).

Werkzaamheden

Sectie 1, contact met CGK en HHK

Met de Deputaten Eenheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken hebben we de afgelopen tijd verschillende keren overleg gehad. Dit jaar wordt hun synode gehouden en we willen zoveel mogelijk eenvormig rapporteren, zowel naar de opdrachtgever van hen als naar onze eigen synode die in 2017 bijeenkomt.

Als deputaten hebben we de opdracht om het kerkelijke samenleven te stimuleren en te faciliteren en ook het gesprek over de prediking aan te gaan. De eerste opdracht is meer plaatselijk gericht, de tweede heeft een meer bovenplaatselijk karakter. Op plaatselijk niveau is er sprake van groeiende eenheid en verbondenheid. Het bovenplaatselijk gesprek over de prediking geven we vorm door er dit voorjaar twee avonden over te beleggen, in Noordeloos en in Veenendaal. We hopen dat deze avonden, waarop het in de vorm van een geloofsgesprek zal gaan over de prediking, leiden tot nader begrip en verdere toenadering, niet alleen plaatselijk maar ook bovenplaatselijk. Om dat te bereiken is het nodig elkaars nieren te proeven!

Samen met de deputaten van de CGK hebben we het afgelopen jaar twee ontmoetingen gehad met leden van de Commissie Interkerkelijke Contacten van de Hersteld Hervormde Kerk. We constateren in die gesprekken met blijdschap dat we samen het fundament van de gereformeerde belijdenis delen en serieus nemen. Tegelijk merken we verschil in geloofsbeleving, waarbij de grootste verschillen te merken zijn tussen vertegenwoordigers van de HHK en leden van ons deputaatschap. Het is de uitdaging om de sterke punten van elkaar te benoemen en daarvan te willen leren. We hebben een begin gemaakt met dat nadrukkelijk benoemen van wat we van elkaar leren. Maar het blijkt dat het toenaderingsproces veel geduld, wijsheid en gebed vraagt.

Sectie 2, contact met de NGK

De samensprekingen met de NGK zijn in 2015 voortgezet. Door de voorzitters van de secties (Peter Sinia en Henk Messelink) is een Werkdocument opgesteld waarin te bespreken onderwerpen worden genoemd met daarin steeds vermeld de voortgang die geboekt wordt.

Zo is er o.a. een werkgroep Kerkorde ingesteld die het AKS van de NGK en de nieuwe Kerkorde van de GKv met elkaar vergelijkt en voorstellen doet over de vraag hoe we daar in de toekomst mee gaan werken.

Een ander belangrijk punt is de instelling van een Werkgroep die plannen opstelt voor kanselruil, het over en weer beroepbaar stellen van predikanten en het loopbaanbeleid van predikanten. De LV Zeewolde van de NGK heeft de CCS de opdracht gegeven de mogelijkheden hiervan te bekijken en daar voorstellen voor te doen. Op dit moment is dit onderwerp nog onderwerp van discussie binnen Sectie 2.

Ook over de manier waarop verder gegaan wordt met het gesprek over vrouwelijke ambtsdragers worden afspraken voorbereid.

Eind 2015/begin 2016 heeft de LV van de NGK een besluit genomen over het onderwerp 'Ambt en homoseksualiteit' waarbij de inbreng van CCS en DKE was een gezamenlijk standpunt bekend te maken aan de leden van de LV.

Richting de Voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland (VGKn) is besloten om zoveel mogelijk gezamenlijk met CGK en NGK op te trekken. Datzelfde geldt richting de PKN.

Sectie 3, contact met COGG, RvK, NS en overige

Contact PKN

Vorig jaar is al gemeld dat de PKN een besluit nam om ruimte te maken voor kanselruil en andere vormen van kerkelijk samenleven met de kleine Geref kerken (VGKn, NGK, CGK, GKv). Feitelijk is dit echter een eenzijdige regeling. Samen met VGKN, CGK en NGK moet bekeken worden hoe we hierop reageren. De vraag is of dit besluit van de PKN gelijk landelijk geldt. In ieder geval spoort het niet met onze regelingen.

Nationale Synode

De Stuurgroep Nationale Synode heeft ons uitgenodigd voor een overleg met het oog op een nieuwe vergadering van de NS en haar toekomst. Benadrukt is dat wij de NS niet zien als een vergadering van kerken. Er ligt bij de NS ook geen beslissingsbevoegdheid. Wel kunnen we mee spreken. Onze insteek is dat de kracht van de NS ligt in het geloofsgesprek, en dat die kracht niet ligt in bestuurlijk vlak.

VGKN

Tenslotte zijn er in 2015 enkele gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de VGKN. In die gesprekken bleek veel overeenstemming.

Sectie 4, contact met plaatselijke kerken; algemene zaken

Deputaten adviseren bij plaatselijke samenwerking met vooral CGK en/of NGK.

Voor de samenwerking is wezenlijk dat er metterdaad eenheid is in erkenning en beleving van het Woord van God en de belijdenis van de kerken, alsook van de regels die op grond daarvan voor het kerkelijk leven moeten gelden. Ook moet er in de gemeente voldoende draagvlak voor de samenwerking zijn.

Hierbij gaat het o.m. over de (manier van) binding aan de belijdenis, over de prediking, pastorale aandacht, vrouw en ambt, toelating tot het avondmaal, en omgaan met de kerkelijke tucht. Als kerken voor hun samenwerking hier met elkaar over spreken, mee in het licht van wat voor landelijk samenwerking al overeengekomen is, ervaren ze vanzelf wat hen in geestelijke eenheid bindt en/of waarin ze nog verder op één lijn moeten komen.

Met name ten aanzien van vrouw en ambt blijft het van belang ook plaatselijk hierover met elkaar te spreken en hierbij de landelijke overeenstemming te betrekken. Dit voorkomt een al te gemakkelijke acceptatie van de vrouw in het ambt, terwijl juist Bijbelse overeenstemming de geestelijke saamhorigheid en eenheid dient.

Bij overeenstemming hoeft een praktisch verschil met vrouw en ambt geen belemmering voor samenspreking en samenwerking te zijn, dit vanwege het besluit van de generale synode van Ede. Bij een samenwer-

kingsgemeente zullen, gelet op de afspraak hierover binnen de GKv en vanwege de gedeelde verantwoordelijkheid in een samenwerkingsgemeente, de ambten voor zusters van de gemeente echter niet open kunnen staan. We geven hier in onze adviezen aandacht aan.

Inmiddels zijn er ook plaatselijke situaties van samenwerking met een bondsgemeente of orthodoxe wijk-gemeente uit de PKN en met een gemeente uit de vGKN.

We ervaren dat met gemeentes uit meer kerkgemeenschappen dan voorheen samenwerking mogelijk is. Hoe zal dit zich verder ontwikkelen? Er is visie nodig, op basis van theologische bezinning, om hier goed op in te kunnen spelen. Volgens opdracht van de synode geven we hier aandacht aan.

Contact met plaatselijke kerken hebben we ook waar een aantal kerken voornemens is om bij de volgende generale synode revisie te vragen van het besluit van GS Ede over samensprekingen met de NGK. We dienen deze plaatselijke kerken waar nodig met uitleg en toelichting en helpen de procedure in goede banen te leiden. Dit volgens generale regeling. We hopen dat we elkaar hierin goed kunnen begrijpen en dat het aan de opbouw van de kerken mee mag helpen.

Deputaten ervaren het contact met plaatselijke kerken als positief. Christelijke herkenning om als kerken te kunnen samenwerken maakt ons dankbaar. Zo ook de wil om dit samen op verantwoorde manier vorm te geven.

DeputatenOverleg Eenheid (DOE)

De afkorting DOE staat voor DeputatenOverleg Eenheid. In dit overleg ontmoeten afgevaardigden van de deputaatschappen voor kerkelijke eenheid en kerkrecht van de NGK, CGK en GKv elkaar – ongeveer zes keer per jaar. DOE heeft in de afgelopen jaren regelingen ontworpen voor situaties zoals gezamenlijk avondmaal vieren en het kiezen van ambtsdragers in een samenwerkingsgemeente. In het verslagjaar is daaraan toegevoegd een modelregeling voor het beroepen van een predikant in een samenwerkingsgemeente.

Op 17 april 2015 belegde DOE een studieconferentie in Bunschoten. Een eerdere conferentie was gehouden in 2013 met als spreker prof. dr. A. van de Beek. Deze keer had DOE als spreker uitgenodigd prof. dr. L.J. Koffeman, emeritushoogleraar kerkrecht. In die hoedanigheid was hij jarenlang betrokken geweest bij het Samen op Weg-proces dat in 2004 leidde tot het ontstaan van de PKN. De voltallige deputaatschappen eenheid van de drie kerkverbanden CGK, GKv en NGK waren uitgenodigd en vrijwel ieder was aanwezig. Ook waren er waarnemers van de VGKN aanwezig, alsmede leden van de deputaatschappen kerkrecht van CGK, GKv en NGK. Koffeman bood een doordenking van de klassieke eigenschappen van de kerk (eenheid, heiligheid, katholiciteit en apostoliciteit) voor de kerkelijke situatie van nu. Hij zette ze om in zogeheten kwaliteitskenmerken: conciliariteit, integriteit, inclusiviteit en authenticiteit. Conciliariteit staat voor: onderling beraad, geen zelfgenoegzaamheid, ook verscheidenheid. Integriteit staat voor: het bevorderen van de heiligheid, bijvoorbeeld inzake seksueel misbruik. Echter, een kerk die voluit integer wil zijn, zou wel eens te exclusief kunnen worden. Inclusiviteit gaat over de verhouding kerk en wereld. En authenticiteit over tucht over leer en leven. De vier kwaliteitskenmerken staan met elkaar op spanning, en kunnen nooit volledig gerealiseerd worden: de volmaakte kerk bestaat niet op aarde.

In dit jaar is de enquête die in de tweede helft van 2014 gehouden is besproken. In het verslag over het vorige jaar is hiervan reeds melding gemaakt. Na een eerste bespreking in het voorjaar van 2015 is de bespreking pas in begin 2016 voortgezet. Tegelijk is DOE gestart met een traject van bezinning op het gebied van kerkelijke eenheid. De DOE-leden voelen aan dat deze tijd om een herijking van eenheid en kerk zijn vraagt. De nodige regelingen zijn gemaakt en functioneren. Maar nu moeten we een stap verder zetten. Hetzelfde merkten we al op in het vorige overzicht, en het nadenken daarover is nog bezig. Het is te verwachten dat het resultaat van onze bezinning zal verschijnen in het rapport aan de komende generale synode, dat in het najaar van 2016 zal verschijnen.

Vanwege dit bezinningstraject heeft DOE besloten, in het seizoen 2015-2016 geen brede DOE-conferentie te organiseren.

Van verschillende kerken ontving de DOE-groep aanvragen voor adviezen met betrekking tot voortgang van de plaatselijke eenheid. In sommige gevallen volstond een antwoordbrief, in andere gevallen bezochten DOE-leden de plaatselijke kerk.

De website van DOE, www.kerkelijkeeenheid.nl, wordt zo goed mogelijk actueel gehouden.